

پویش شهرنشینی در تبریز

مهدی رفیعی¹، محمدکریم رئیسی²، سجاد بازوند³

1- دانشجوی دکترای جامعه شناسی گرایش اقتصادی و توسعه و عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور مرکز زاهدان، ایران.

2- کارشناس ارشد جغرافیا گرایش برنامه ریزی شهری و عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور واحد نیکشهر، ایران.

3- کارشناس ارشد جغرافیا گرایش برنامه ریزی روستائی و عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور واحد نیکشهر، ایران.

چکیده

موقعیت مناسب جغرافیایی شهر تبریز در مرکز آذربایجان و قرار گرفتن آن بر سر راه ارتباطی ایران-اروپا شرایطی را برای این شهر فراهم کرد تا مرکز مهم اقتصادی و اداری در سطح منطقه و کشور برای یک دوره تاریخی طولانی باشد. در تحقیق حاضر به بررسی پویش شهرنشینی در تبریز پس از 1340 هجری شمسی پرداخته شده است. در این راستا از روش تحقیق اسنادی استفاده شده و نتایج به دست آمده نشان دهنده آن است که از سال 1340 هجری شمسی به بعد سه عامل عمده، شهر تبریز را دچار تحول اساسی می کنند که عبارتند از اصلاحات ارضی، برنامه سوم توسعه که تبریز را بعنوان یکی از قطب های رشد کشور مطرح می کند و برای این منظور طرح های بزرگ صنعتی در تبریز اجرا می شود و اقتصاد نفت ایران که کشاورزی و استخراج مازاد تولید منطقه را از بین می برد و نقش دولت را در امور زندگی مردم بیشتر می کند. این عوامل موجب می شود کالبد شهر متحول شده و بافت های جدیدی پیرامون شهر شکل بگیرند و کم کم ساختار کنونی شهر ایجاد شود. پویش شهرنشینی تبریز در جهتی بوده که باعث شده با وجود اینکه شهر تبریز شباهت هایی را در روند تغییرات ساختار داخلی خود در دهه های اخیر با برخی شهرهای غربی نشان می دهد، اما در مجموع به لحاظ ساختار فضایی دارای ویژگی های یک شهر جهان سوم باشد.

کلمات کلیدی: تبریز، شهرنشینی، پویش های اجتماعی، توسعه اقتصادی، مهاجرت.